

Asia: VN/19773/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomionne määritelmistä (lääkemääräyslaki 3 §). Ovatko muutokset reseptikeskuksen ja valtakunnallisen lääkityslistan määritelmiin ymmärrettävät ja tarkoituksenmukaiset?

Näkemyksemme mukaan ehdotetut muutokset ovat pääosin ymmärrettäviä ja tarkoituksenmukaisia. Ne tukevat lääkehoidon tiedonhallinnan kehittämistä, moniammatillista yhteistyötä ja asiakas- ja potilasturvallisuutta. Määritelmät mahdollistavat ajantasaisen ja kattavan lääkitystiedon kokoamisen, mikä on erityisen tärkeää iäkkäiden ja monisairaiden potilaiden hoidossa.

2. Huomionne reseptikeskukseen ehdotetuista uusista tietosisällöistä. Ovatko uudet tietosisällöt tarpeellisia ja miten niitä tulisi priorisoida?

Ehdotetut uudet tietosisällöt reseptikeskukseen ovat asiakas- ja potilasturvallisuuden kannalta erittäin tarpeellisia ja perusteltuja. Ne tukevat kokonaislääkityksen hallintaa, moniammatillista yhteistyötä ja lääkehoidon vaikuttavuutta erityisesti iäkkäiden ja monisairaiden potilaiden hoidossa.

Tietosisältöjen priorisoinnissa tulisi etusijalle asettaa:

1. Lääkehoidon tarkistus- ja huomiomerkinnät, jotka parantavat lääkitysturvallisuutta ja hoidon laatua. Merkinnät mahdollistavat lääkehoidon arvioinnin näkyvyyden ja jatkuvuuden eri toimijoiden välillä.
2. Laitoshoidon tilannetta koskevat tiedot, jotka ovat kriittisiä avo- ja laitoshoidon rajapinnoissa, joissa lääkitysvirheiden riski on suurimmillaan.
3. Itsehoitovalmisteiden käytön tiedot, jotka täydentävät kokonaislääkitystä ja auttavat yhteisvaikutusten tunnistamisessa. Kirjaamisen tulisi perustua ammattilaisen harkintaan, jotta vain oleelliset valmisteet tallennetaan.
4. Lääkesopimuksen tiedot, jotka tukevat hoidon koordinoitua erityistilanteissa, kuten väärinkäytön ehkäisyssä.

Tietojen tallentamisen osalta on tärkeää, että merkinnät tekee tehtävään koulutettu sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö. Myös teknisiä ratkaisuja tulisi kehittää, jotta merkittävät huomiomerkinnot välittyvät automaattisesti hoitovastuulliselle taholle.

Kanta-lääkityslistan käytettävyyden varmistamiseksi tulee panostaa sen integraatioon potilastietojärjestelmiin. Tämä mahdollistaa ajantasaisen ja rakenteisen lääketiedon hyödyntämisen suoraan kliinisessä työssä ilman erillisiä kirjauksia.

Lisäksi on tärkeää, että laitoshoidon alussa ja päättyessä potilaan lääkitystiedot päivittyvät Kanta-lääkityslistalle ajantasaisesti. Tämä tukee turvallista siirtymää hoitoympäristöstä toiseen ja vähentää lääkitysvirheiden riskiä.

3. Huomionne apteekin tiedonsaantioikeudesta (lääkemääräyslaki 11 §). Jos apteekin tiedonsaantioikeutta valtakunnallisen lääkityslistan tiedoista tulisi mielestänne muuttaa, miten sitä tulisi muuttaa?

Apteekin tiedonsaantioikeus valtakunnallisen lääkityslistan tietoihin on asiakas- ja potilasturvallisuuden kannalta perusteltu ja tärkeä. Apteekit ovat keskeisiä toimijoita lääkehoidon toteutuksessa, erityisesti harvaan asutuilla alueilla ja pitkäaikaissairaiden hoidossa. Apteekkien farmaseuttinen henkilöstö on usein viimeinen terveydenhuollon ammattilainen, joka kohtaa potilaan ennen lääkkeen käytön aloittamista. Heillä on osaamista tunnistaa lääkehoidon riskejä ja virhetilanteita, ja osallistua niiden korjaamiseen moniammatillisessa yhteistyössä.

Apteekit hyötyisivät myös ehdotettua laajemmasta tiedonsaantioikeudesta lääkkeen toimittamisen ja neuvonnan tueksi. Tällaisia tietoja olisivat esimerkiksi

- lääkkeen käyttöindikaatio
- ajantasaiset laboratorioarvot (esim. munuais- ja maksa-arvot)
- lääkehoidon seurantatiedot

Edellä mainittujen potilastietojen käytettävyys määrätyissä tilanteissa mahdollistaisi kliinisesti merkityksellisemmän neuvonnan ja lääkehoidon arvioinnin, erityisesti kun potilaan hoitokontaktit ovat harvinaisia ja reseptit voimassa pitkään. Tiedonsaantioikeuden laajentamisen tarkoituksenmukaisuutta ja mahdollisuuksia ehdotetaan selvitettäväksi erikseen.

Lisäksi tulisi kehittää tekninen ratkaisu, joka mahdollistaa apteekin tekemien huomiomerkinnot ja lääkehoidon arviointien näkyvyyden hoitavalle yksikölle. Kanta-palvelu voisi toimia tällaisena viestintäkanavana, jolloin tieto apteekin havainnoista olisi hoitopäätöksiä tekevien ammattilaisten käytettävissä.

4. Huomionne ehdotetuista muutoksista lääkemääräyslain 13 §:n 1 ja 2 momentteihin.

-

5. Huomionne poikkeuksista potilaan kielto-oikeuteen (lääkemääräyslaki 13 § 3 mom.). Ovatko ehdotetut kaksi uutta poikkeusta potilaan oikeuteen tietojensa luovuttamisen kieltämisessä perusteltavissa?

-

6. Huomionne lääkesopimusten hallinnan ylläpidon siirrosta (lääkelaki 55 b §) Lääkesopimusten hallinnan ylläpidon siirtoa esitetään Suomen Apteekkariliitolta Kelan Kanta-palveluihin. Mitä hallinnan siirrossa tulisi ottaa huomioon ja miten sen tulisi käytännössä tapahtua?

-

7. Muut huomionne apteekkisopimuksenmenettelyn muuttamisesta lääkesopimukseksi.

-

8. Huomionne potilaskohtaisia erityislupia koskevasta lääkemääräysten laatimistavan muutoksesta sähköiseksi (lääkemääräyslaki 5 § 2 mom.).

Muutos on kannatettava. Sähköinen laatimistapa on sekä nopeampi että luotettavampi kuin paperinen menettely. Se vähentää virheiden mahdollisuutta, sujuvoittaa lääkemääräysten käsittelyä ja parantaa tiedon saatavuutta kaikille lääkahoitoon osallistuville ammattilaisille.

9. Huomionne sosiaalihuollon palvelunantajien tiedonsaantioikeudesta Kanta-lääkityslistan tietoihin (asiakastietolaki 102 § 1 mom.).

Kannatamme esitystä sosiaalihuollon palvelunantajien tiedonsaantioikeuden laajentamisesta Kanta-lääkityslistan tietoihin. Lääkitystieto tulisi olla kaikkien potilaan hoitoon osallistuvien tahojen saatavilla, jotta lääkitysturvallisuus voidaan varmistaa. Lääkehoitoprosessi on moniammatillinen toimintaketju, ja sosiaalihuollon ammattihenkilöillä tulisi olla pääsy lääkityslistan tietoihin silloin, kun se on heidän työtehtäviensä kannalta tarpeellista. Sosiaalihuollon kenttä on laaja, ja tiedonsaantioikeus tulisi kuitenkin rajata vain niihin rooleihin, joilla on tehtäviensä kannalta perusteltu tarve lääkitystietoihin.

Muutos parantaa erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien potilaiden, kuten vanhusten, vammaisten ja lasten, asemaa. Esimerkiksi annosjakeluasiakkaiden kohdalla ajantasainen lääkityslista tukee lääkehoidon toteutusta ja vähentää virheiden riskiä. Lisäksi sujuvampi tiedonkulku mahdollistaa paremman yhteistyön sosiaalihuollon ja apteekkien välillä.

On kannatettavaa, että lääkitystiedot ovat saatavilla yhdestä paikasta, mikä tehostaa sosiaalihuollon toimintaa ja henkilöstön ajankäyttöä. Nykytilanteessa sosiaalihuollon palvelunantajalla on pääsy lääkitystietoihin vain, jos se tuottaa myös terveydenhuollon palveluja. Muutos poistaisi organisaatorajoista johtuvat esteet lääkehoidon arvioinnille ja toteutukselle.

10. Vapaamuotoiset lausumat hallituksen esityksen luonnoksesta.

-

11. Huomionne tämän hallituksen esityksen luonnoksen suhteesta EHDS-asetuksen kansallista täytäntöönpanoa koskevaan hallituksen esityksen luonnokseen (VN/22944/2024). ([Lausunto - Lausuntopalvelu](#))

-

Koskela Satu
Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus